

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
s.sof@regeringskansliet.se

Remissyttrande över slutbetänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (SOU 2023:9)

Ert diarienummer S2023/00990

Sammanfattning

Förvaltningsrätten tillstyrker förslaget om ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans.

Förvaltningsrätten anser inte att kommunala beslut om personlig assistans som är tidsbegränsade eller förenade med ändringsförbehåll bör föras över till beslut om assistansersättning tills vidare, eftersom möjligheterna att därefter ompröva är begränsade.

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

I den föreslagna p. 11. i övergångsbestämmelserna är det oklart vilket beslut som avses, Försäkringskassans grundbeslut eller omprövningsbeslut. Förvaltningsrätten anser att skyldigheten att lämna ut uppgifter inte ska upphöra innan Försäkringskassans beslut har vunnit laga kraft och därmed föreligga även under en eventuell prövning i domstol.

Då det i p. 13 i övergångsbestämmelserna anges att det får meddelas föreskrifter på vilket sätt beslut enligt 9 § 2 ska föras över går det inte att lämna synpunkter på hur överföringen ska göras. Överföringen till Försäkringskassan är komplex och kommer att få en betydande påverkan även på hanteringen hos förvaltningsdomstolarna. Förvaltningsrätten vill därför särskilt påtala vikten av att föreskrifterna utformas med hänsyn härtill.

4. Ett statligt huvudmannaskap är att föredra framför alternativen

Förvaltningsrätten tillstyrker ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Förvaltningsrätten delar bedömningen att detta leder till

ökad likvärdighet och rättssäkerhet, eftersom dubbla processer inte kommer att förekomma här efter.

5. En kvalifikation för personlig assistans

Det är endast huvudförslaget om en oförändrad kvalifikation för personlig assistans som enligt förvaltningsrätten bör komma ifråga.

7.5.2 Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

Förvaltningsrätten avstyrker förslaget om ett nytt fjärde stycke i 6 § LSS. Det är onödigt att reglera vad som avses med god kvalitet och den föreslagna definitionen kan medföra tillämpningsproblem.

7.5.3 Försäkringskassan ska följa upp den utförda assistansens kvalitet genom användarundersökningar

Förvaltningsrätten anser att det är olämpligt att Försäkringskassan ska följa upp den utförda assistansens kvalitet, då kassans uppgift är att kontrollera att rätt ersättning betalas ut. Det kan för den enskilde framstå som att det inte är en kvalitetsutredning utan en kontroll av rätten till assistansersättning.

8.2.3 De kommunala besluten ska föras över löpande

Såsom anges ovan är det inte möjligt för förvaltningsrätten att lämna synpunkter på de närmare detaljerna kring överföringen av de kommunala besluten, eftersom detaljerna inte framgår av betänkandet. Överföringen till Försäkringskassan är komplex och kommer att få en betydande påverkan även på hanteringen hos förvaltningsdomstolarna. Förvaltningsrätten vill därför särskilt påtala vikten av att föreskrifterna utformas med hänsyn härtill.

8.3.2 Försäkringskassans prövning skiljer sig åt från ordinarie förfarande

Försäkringskassans beslut ska i så stor utsträckning som möjligt motsvara det kommunala beslutet

Förvaltningsrätten delar bedömningen att det kommer att bli svårt för Försäkringskassan och förvaltningsdomstolarna att säkerställa att beslutet inte leder till någon ändring av vad den enskilde varit beviljad i kommunens beslut. Med stor sannolikhet kommer många enskilda att överklaga Försäkringskassans beslut i detta hänseende, vilket medför att det kommer att behövas ytterligare resurser till förvaltningsdomstolarna under en övergångsperiod.

Med anledning av att detta är övergående rättsfrågor att ta ställning till är chanserna för ledning från högsta instans, Högsta förvaltningsdomstolen, små.

8.3.4 Försäkringskassans beslut får överklagas

Förvaltningsrätten konstaterar att i de fall Försäkringskassans beslut innebär en ändring av den enskildes tidigare beviljade insats kan det komma att bli svårt att utläsa om ändringen är till fördel eller nackdel för den enskilde. Det kan då bli svårt att avgöra om beslutet är överklagbart. Detta ställer stora krav på att Försäkringskassans beslut är tydliga.

8.3.5 Försäkringskassans beslut ska gälla tills vidare

Förvaltningsrätten kan inte se att argumenten för att inte föra över ursprungliga kommunala tidsbegränsade beslut är hållbara. Situationen för den enskilde förändras i princip inte förutom att det kommunala beslutet blir Försäkringskassans beslut.

8.3.7 Hänsyn bör tas till avdrag för föräldraansvar

Kommunerna specificerar inte alltid hur mycket tid som dragits av med hänsyn till föräldraansvar. Om man inte vet hur mycket tid som dragits av blir det nästintill omöjligt att tillämpa schablonavdraget (föräldraavdrag). Detta kommer således ge upphov till tillämpningsproblem.

8.4.1 Omprövningen i överförda ärenden ska begränsas i tid

Förvaltningsrätten anser inte att det, på de i betänkandet angivna grunderna, finns skäl för att tidsbegränsa möjligheten till omprövningen med stöd av 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken, då det är Försäkringskassan som har bevisbördan för att förutsättningar för omprövning föreligger.

8.9.2 Kommunerna får en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet

Såsom anges ovan anser förvaltningsrätten att skyldigheten att lämna ut nödvändiga uppgifter inte ska upphöra att gälla förrän Försäkringskassans beslut vunnit laga kraft.

9.3.1 Med ett statligt huvudmannaskap och en bibehållen kvalifikation får något fler personer assistansersättning

Även förvaltningsdomstolarna kan påverkas

Förvaltningsrätten anser att antalet överklaganden till förvaltningsdomstolarna kommer att öka med anledning av att de kommunala besluten förs över. Med anledning av de mycket komplexa frågor som kan aktualiseras kommer detta att bli resurskrävande för förvaltningsdomstolarna och det är därför nödvändigt att förvaltningsrätterna

tillförs ökade resurser för att inom rimlig tid kunna hantera den ökade målmängden

Beredning och beslut

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Håkan Löfgren. I handläggningen har även chefsrådmännen Petrus Tired och Annika Friberg, rådmannen Elin Kristensson samt de rättsliga experterna Ingrid Widman, Mattias Seelbach och Peter Nilsson (föredragande) deltagit.

Håkan Löfgren